

smemo reči, da nima metliški okraj nobene zveze več s kranjsko deželo.

Ta neizrečeno slaba cestna zveza pa ima žalostne posledice za gospodarski razvoj celega črnomaljskega okraja. Bela Krajina, zlasti metliška sodnija, sama na sebi ni tako revna; med njenimi pridelki imenujem v prvi vrsti metliško vino, katero je od nekdanj na dobrem glasu po vsem Kranjskem. Vinogradov imajo vsega skup 3747 oralov in zlasti v Draščah, Semiču itd. raste zdrava naravna kapljica, katero so radi kupovali krčmarji iz vsega Kranjskega. Ali odkar so naše sosedne dežele, Istra, Hrvatska in Štajarska s železnicami zvezane s Kranjsko, se skoraj noben kupec več ne prikaže v Metliki, kajti vsak se boji nevarne vožnje čez Gorjanec in visoke voznine. Kako neugodno Gorjanec vpliva na voznino, razvidi se iz sledečih števil. Za metričen cent blaga plača se ravno toliko iz Novega mesta v 72 km. oddaljeno Ljubljano kakor v Metliki, navzlic temu, da je iz Metlike v dolensko metropolo le 24 km. In ravno tako znaša voznina iz Metlike v Karlovec le 70 krajc., dasi je Karlovec oddaljen dve poštni postaji ali 40 km. To vam je jasen dokaz, gospoda moja, da je Bela Krajina uže sedaj v gospodarskem oziru deloma odvisna od sosedne Hrvatske, naravna posledica pa gospodarske zavisnosti je prej ali slej tudi politična odvisnost.

Povdarjal sem, da je nesrečna izpeljava državne ceste prava nezgoda za celi okraj. Vsled tega propada kmetijstvo, je uničena kupčija. Stopite doli, gospoda moja, med Belokranjce in prepričali se bode, da ne pretiravam. Iz vseh ust čuli bode le eno željo, le eno pritožbo: „Dajte nam vsaj ceste, ako ne dobimo železnic!“ Jaz sem sicer uverjen, da bode cesta čez Gorjanec ohranila svoj pomen tudi tedaj, kedar se bode nam Dolenjcem uresničila naša najiskrenejša želja, kedar bode dolenska stran z Ljubljano zvezana po železnici — ali toliko je gotovo uže dandanes, da je životna potreba za črnomaljski okraj, da se preloži cesta čez Gorjanec. Ne bodem se spuščal v to, na kak način da se ima to izvršiti, ali naj se cesta v serpentinah izpelje čez dosedanji prelaz ali naj se poišče druga proga čez Ruperčevo, Uršno selo, Dolenje Laze v Semič, kjer je prehod za 100 m. nižji. O tem bodejo razsojali strokovnjaki, državni tehnik. Moja naloga je bila le, da sem slavno zbornico opozarjal na to eminentno potrebo. In tedaj prosim slavno zbornico, da sprejme odsekov predlog, gospodu deželnemu predsedniku pa, katerega Belokranjci uže težko pričakujejo, da bi se enkrat osobno prepričal o njih težnjah in nadlogah, prav živo pripočam to zadevo, s prošnjo, da jo blagovoli z vplivno besedo podpirati na kompetentnem mestu. (Živahna pohvala.)

Gospodarske novice.

* *Prav zanimive številke* kaže nam statistika o vknjiženih dolgovih v naših deželah. Dežele ločijo se v tej zadevi v take, katere imajo še nepopolne zemljiške knjige. V deželah prve vrste bil je dne 31. decembra leta 1881. stan vknjiženih dolgov ta:

	goldinarjev
Na Niževstrijem vknjiž. dolga	581 milijonov
„ Gornjevstrijem „ „	140 „
„ Šolnograškem „ „	36 „
„ Štajarskem „ „	258 „
„ Koroškem „ „	64 „
„ Kranjskem „ „	65 „
„ Tirolskem „ „	158 „
„ Českem „ „	1012 „
„ Moravskem „ „	296 „
„ Šleskem „ „	79 „

V deželah z nepopolnimi zemljišnimi knjigami bil je stan vknjiženih dolgov ta:

	goldinarjev
Na Primorskem vknjiž. dolga	57 milijonov
„ Gališkem „ „	246 „
v Bukovini „ „	23 „
na Dalmatinskem „ „	14 „

Skupaj okroglo nad 3060 milijonov gold.

Gledé vknjiženih obresti uvrsté se omenjeni dolgovi tako-le:

Pri deželah prve vrste bilo je:

	goldinarjev
brez obresti vknjiženih	506 milijonov
po 1—4%	142 „
nad 4—5%	781 „
„ 5—5½%	144 „
„ 5½—6%	936 „
„ 6—7%	125 „
„ 7%	87 „

V deželah druge vrste pa:

	goldinarjev
brez obresti vknjiženih	42 milijonov
po 1—4%	17 „
nad 4—5%	107 „
„ 5—5½%	13 „
„ 5½—6%	94 „
„ 6—7%	32 „
„ 7%	33 „

Slovenska Matica.

XIX. občni zbor Matice Slovenske

5. dan decembra 1883.

Ko se je v čitalnični dvorani zbralo nad 60 družbenikov, otvori gosp. predsednik Grasselli zborovanje, pozdravi došle člane, potem pa navaja razloge in okoliščine, ki so uplivale, da se zbor po pravilih ni sklical v poletenskem času, ampak še le sedaj. V prvi vrsti uplivala je v tej zadevi jako znamenita slavnost 600letnice, pri kateri so bili vdeleženi vsi zastopi, vsa društva. Pozneje o počitnicah tudi ni kazalo sklicati zbor, in odložilo se je na početek šolskega leta v nadi, da so dotle društvene knjige gotove. Žal, da smo se tudi v tem varali in morali čakati še nekoliko tednov. Sploh je „Matica“ z izdavanjem in pošiljanjem knjig zaostala že nekoliko let. Da se odpravi ta nedostatek, sklenil je odbor letos poslati družabnikom knjige skupaj za leto 1882/83. in v bodoče nadejati se je rednega izdajanja in pošiljanja.

Predsednik Grasselli popisuje potem, kako se je „Matica“, izdaviš prelep „Spomenik“, katerega posebno krasen izvod se je poklonil Nj. Veličanstvu, udeležila slavnosti na dostojen in primeren način, kako je bila odborova deputacija v avdijenci sprijeta in kako milostljivo se je izrazil presvitli cesar pri tej priliki. Poudarjaje, da „Matica“, kot naš prvi literarni zavod, tudi v tej zadevi ni zaostala, marveč storila, kar zahteva njena čast, prestopi se potem k 2. točki dnevnega reda: Letno poročilo o odborovem delovanju od 1. maja 1882. do konca oktobra 1883. leta.

Poročevalec profesor Senekovič poročal je tako: „Slavna gospoda! Podrobno poročilo o delovanju „Matice Slovenske“ daje vam odbor v svojem „letopisu za leto 1882 in 1883“; dovolite, da vam iz tega poročila povzamem le najvažnejše točke.

Od zadnjega vélikega zбора, ki je bil 14. junija lanskega leta, do tega velikega zбора sošel se je Matičin odbor šestkrat k po več ur trajajočim sejam in sicer 5. julija, 21. oktobra lanskega leta, 10. jan., 4. aprila, 3. oktobra in 10. novembra t. l. Dnevni red seje dne 10. novembra je bil toliko obsežen, da je odbor to sejo moral nadaljevati dne 19. novembra. Razen tega shajala sta se književni in gospodarski odsek še posebej. Književni odsek je imel svoje posebne seje dne 8. julija 1882 l., 31. januarija in 12. marca t. l.; gospodarski odsek pa se je shajal vsakokrat, kedar je bilo treba kako gospodarsko zadevo hitro rešiti.

Sej so se udeleževali navadno le ljubljanski odborniki, izmed vnanjih odbornikov prišla sta le dva, vsak po enkrat k sejam; dva druga vnanja odbornika pa sta stavila pismene nasvete, o katerih je potlej odbor v svojih sejah konečno sklepal.

Glavna skrb odboru je bila, kakor druga leta, tudi letos ta, da bi dobili gg. matičarji dobrih in primernih knjig, in kolikor moči o pravem času. Ali se je odboru posrečilo to svojo nalogo gg. matičarjem v zadovoljnost rešiti ali ne, o tem blagovolite svojo sodbo izreči. Vendar smemo vam dati zagotovilo, da si je odbor svest, da je storil toliko, kolikor je pri obstoječih razmerah storiti mogel.

Kakor se je že po časnikih naznanilo, dobé gg. matičarji to leto: 1. letopis za leti 1882. in 1883.; 2. „Turgenevljeve Lovčeve“ zapiske, poslovenjene po ranj-kem Remci, I. del, in 3. Spomenik.

Vse te knjige računijo se gg. matičarjem za dve leti, za leto 1882. in 1883. Vsled tega je pričakovati, da bodo gg. matičarji odslej dobivali svoje knjige vsako leto o pravem času.

Odbor je sicer s prva nameraval knjige za l. 1882. izdati posebej, in sicer je imel v mislih: a) Letopis, b) Turgenevljeve „Lovčeve zapiske“ I. del, c) Macunovo „Književno zgodovino slovenskega Štajerja“, ako pisatelj rokopis glede jezika tako popravi, kakor odbor zahteva, d) Spomenik.

Gledé „Spomenika“ je književni odbor v svoji seji dne 8. julija sklenil, in ves odbor v svoji seji dne 21. oktobra ta sklep tudi odobril, da se vanj sprejemajo slavnostne pesni, zanimljive epizode iz življenja slav-nih Habsburžanov, znanstvene razprave o razmerah kranjske dežele s Habsburžani, ter da se ima ta knjiga Nj. Veličanstvu slovesno pokloniti. Da odbor svoj smoter v zaželjeni meri doseže, objavilo se je 19. novembra slovenskim pisateljem vabilo na sodelovanje v tem Spomeniku. To vabilo je imelo prav povoljen uspeh. Ker je odbor bil sklenil Spomenik Nj. Veličanstvu pokloniti, bilo je neobhodno potrebno poleg njega notranje vrednosti skrbeti tudi za krasno vnanjo obliko. Vsled tega se je odboru primerno zdelo „Spomenik“ tiskati s posebnimi črkami in v drugem formatu. Za tisk Spomenika v tej obliki, kakor je odbor zahteval, oglašila se je edina tiskarna Kleinmayr & Bamberg, kateri se je tisk izročil, ko je bila obljubila, da si naroči na svoje stroške celo novih črk. G. mestnega inženirja Duffé-ja pa je odbor naprosil, da je narisal vse inicijale in okvirne ozaljške in izdelal podroben načrt za kaseto, v kateri se je Spomenik Nj. Veličanstvu poklonil. G. inženir je vse delo blage volje prevzel ter tudi izdelovanje kasete ves čas osobno nadzoroval. — Da je delo gosp. mestnega inženirja krasno in okusno, prepričali ste se, gospôda, gotovo sami, ko ste to delo v tukajšnji veliki realki bili ogledovali, kjer se je bilo za nekoliko časa razstavilo.

Vsled te krasne vnanje in notranje oprave pa se je Spomenik podražil bolj nego je bilo odboru ljubo; —

a Spomenik pa je postala knjiga, katero izročila odbor gg. matičarjem z nekakim ponosom, trdeč, da je to jedna najlepših, če ne najlepša knjiga, ki se je doslej v slovenskem jeziku bila izdala.

Ta dragacena knjiga je bila vzrok, da je odbor določil, da se imajo vse letos izdane knjige gg. društvenikom šteti za l. 1882. in 1883. Gg. matičarji pa ne trpé s tem nikake škode, kajti vse knjige so vredne 8 gld. 50 kr., med njimi Spomenik sam 5 gld.

Omenil sem že, da je odbor s prva nameraval letos izdati tudi Macunovo „Književno zgodovino slovenskega Štajerja“. Dovolite, da o tej knjigi izpregovorim nekoliko besed. Pisatelj Macun je imel v svojem rokopisu nekatere jezikovne posebnosti, katerih odbor zaradi jednoličnosti v matičnih spisih ni mogel sprejeti. Odbor je torej od gosp. pisatelja zahteval, naj spisu jezik toliko izpremeni, kolikor odbor želi; drugače bi se spis ne mogel sprejeti. Predno so še te obravnave med gosp. pisateljem in odborom bile dognane, poslal je društveni tajnik rokopis v tiskarno. Ko je odbor bil o tem postopanju tajnikovem v seji dne 10. januarja t. l. zvedel, bili ste stavljeni že dve tiskani poli. Na to je odbor sklenil stavljenje knjige ustaviti, g. pisatelju pa nazniti, da se knjiga še le leta 1884. izda, ako on zahtevanim izpremembam privoli. Da se denar po nepotrebnem ne troši in ker je tiskarna črk potrebovala, hotel je odbor že stavljeni dve poli to leto dati na čisto natisniti in shraniti, vso knjigo pa še le l. 1884 izdati. G. Macun pa odbora ni prav umel, kajti je protistiral, da bi odbor njegovo delo v oddekih izdajal, ter je precéj osorno terjal razrušenje stavljenih dveh pol in svoj rokopis nazaj. Odbor je njegovi želji nemudoma ustregel ter s tem končal to zadevo, o kateri se je nekoliko časa precej veliko govorilo in matičenemu odboru podtikalo, kakor bi bil hotel g. prof. Macunu nagajati. (Dalje prih.)

Spomini

na veliko slavjansko romanje v Rim leta 1881.

Spisuje Jos. Levičnik.

(Dalje.)

Sedanjo loretsko cerkev pričel je bil zidati papež Pavel II., katero delo in olepšanje Marijine hišice nadaljevali so njegovi nasledniki neutrudno skoz 70 let. Ko je bilo prekrasno svetišče dovršeno, sledilo je temu zidanje družih zgradb, namreč: prenočišča za revne in bolnišnice za bolne romarje. Skrbelo se je tudi za stanovanje gg. duhovnikov. Pa tudi za dušni blagor romarjev in loretskih stanovnikov skrbeli so papeži v obilni meri. Podelili in zagotovili so obiskovalcem svete hišice mnogotere odpustke; vstanovili so 28 korarij, in vsem tem prečastnim gg. kanonikom bila je izročena naloga, opravljati službo Božjo, ter romarje oskrbovati duševno. Sozidali so hišo za stanovanje dvanaajsterih dečkov, kateri naj bi kot pevci poveličevali službo Božjo. Vtemeljili so dalje kolegij za čč. gg. očete iz družbe Jezusove. Tudi lastno škofijo dobilo je Loretto.

Z olepšavo Lorette napredoval je tudi božji pot. Na sto tisoč prihajajočih romarjev šteje se vsako leto; med temi je nenavadno veliko čč. gg. duhovnikov. K Marijinim praznikom prišlo jih je včasih uže toliko, da se je na en dan opravilo po štiri sto sv. maš. Samih svetnikov, to je oseb, ki se zdaj uže častijo kot svetniki, obiskalo je ta sveti kraj okolo 160. Med njimi bili so na pr. sv. Frančišek Saleški, sv. Ignacij Loj-lanski, sv. Frančišek Ksaverij, sv. Alojzij, sv. Jožef Ku-pertinski, sv. Benedikt Labre in drugi.

Tudi stan premoženja se odobri brez razgovora in preide se k volitvi odbornikov in tajnika, o kateri smo uže poročali. (Dalje prih.)

Gospodarske izkušnje.

Pomočki za pokončavanje miši.

Vratislavsko kmetijsko društvo razpisalo je darilo 1000 mark za nov način pokončavanja poljskih miši. Za to darilo oglasilo se je veljavno 223 prosilcev, kateri so priporočali 17 različnih načinov za pokončavanje miši. — Te nasvete dejansko poskusiti dobil je nalogo dr. Czampe, kateri je dotične poskušnje delal koncem meseca septembra v leobšiskem okraji. Konec poskušenj pa je bil ta, da se izmed vseh nasvetov ni ne eden dejansko potrdil in da se darilo 1000 mark ni pripoznalo nobenemu. — Komisija je mnenja, da bi se pokončavanje miši le dalo doseči po hitro morilni, nalezljivi mišji bolezni, zato ker bi se tako sredstvo vsak čas in povsod dalo rabiti in bi se s tem mogle hitro in zanesljivo pokončati, predno so se razširile in veliko škode napravile. Komisija je kmetijski družbi priporočila za tak pripomoček, ki bi se dejansko tudi potrdil, razpisati darilo 2000 mark.

Gospodarske novice.

* *Po koliko jajc znese kokoš.* O tem piše ameriškanski časnik: Kokoš ima v jajčniku poprek po 600 jajčjih kalí, katere se zaporedoma razvijajo in kot jajca na dan prihajajo. Od omenjenih 600 jajc znese kokoš v prvem letu 20, v drugem 135, v tretjem 114, vsako slednje leto pa za 20 jajc menj, kakor v prejšnjem letu, tako da jih v devetem letu uže ne nese več. To kaže, da se ne spleča, kokoši rediti dalj kakor k večemu 4 leta.

Solske stvari.

Letno zborovanje društev:

„Vdovsko učiteljsko društvo“; „Slovensko učiteljsko društvo“ in „Narodna šola“ v Ljubljani.

(Dalje.)

Po dnevnem redu prišla je zdaj na vrsto razprava: „Ali in koliko bo sploh vplivala zadnja šolska novela na naše šolstvo“. Gospod Lapajne, vodja krške meščanske šole, obravnaval je ta predmet v precéj obširnem govoru, iz katerega smo prevedeli, da je novelo dobro in natančno preštudiral; izrekel pa je misel, da bo ona zlasti na Kranjskem in Primorskem dosedanje razmere le malo spremenila. Nekoliko koristi vidi pa gospod govornik vendar-le. Najbolj hvalno se izreče v §. 3., ki določuje učne predmete, in gledé realij poudarja, da naj se jemlje to, kar je učencem najumevnejše in najimnitnejše. Za deklice telovadba ni več obligatna; gosp. govornik meni, da se bodo one učile takrat ročnih del, kedar bodo dečki telovadili; strinjamo se pa vendar popolnem z njegovimi mislimi in besedami, ko pravi: „V zdravstvenem obziru in s pedagoičnega stališča je vendar učiteljem, zlasti pa učiteljicam svetovati, da bodo sem ter tje tudi deklicam privoščili kake telovadne igre in vaje.“

Dobro omeni dalje tudi gosp. Lapajne, da med vrsticami šolske novele veje poseben duh, namreč, da ona hoče imeti dobre, ne predrage, in pa praktične šole. V nadaljevanji svoje razprave prišel je

gosp. govornik do meščanskih šol. Djal je, da v prejšnjih postavah sta bila namen in pravno stališče teh šol nejasna in ne natančno določena. — Novela pa jasno pravi, da vsaka meščanska šola je redna pripravljavnica za učiteljišča in za strokovne šole, in da toraj mora biti pripravljavnica za praktično življenje. Na kmetih naj ima ona kmetijski, v mestih pa obrtnijski značaj. Dalje izreče željo, naj bi se zlasti na Kranjskem ustanovilo več meščanskih šol, in kot najpripravnejša kraja imenuje Ljubljano in Idrijo, ker je na teh dveh krajih največ otrok. Zatoraj stavi naslednji dve resoluciji:

I. „Odbor „slov. učit. društva“ naj po primernem potu na to deluje, da se učni návodí kranjske dežele z ozirom na omenjeno postavo in dotične ministerialne naredbe, ter z ozirom na potrebe v naši deželi preuredí.“

II. Odbor „slov. učit. društva“ naj po primernem potu razjasni korist meščanskih šol, zlasti koristi obrtnijske meščanske šole v Ljubljani in Idriji.“

Gosp. Levičnik izreče k II. resoluciji željo, naj bi se za gorenjsko stran osnovala tudi taka šola, na pr. v Radoljici. Gosp. Lapajne sicer pravi, da je ondi za to premalo otrok; gosp. Levičnik pa misli, da bližava obrtnijskih krajev Kroke, Kamnegorice, Bohinja, Javornika, Jesenic (Save) in obširne kranjskogorske doline zagotovila bi meščanski šoli v Radoljici brezdvomno učeče mladine dovolj, zlasti če bi imela ta šola obrtnijski značaj. (Ta misel nikakor ni slaba, in vsakako zasluži, da zapisana ostane. *Opazka poročevalčeva.*) (Dalje prih.)

Slovenska Matica.

XIX. občni zbor Matice Slovenske

5. dan decembra 1883.

(Dalje.)

V letošnjem „letopisu“ nahajate, gospôda, nekatere izpremembe. Odbor je namreč sklenil, iz letopisa izključiti vse prestave in kratke beletristiške spise ter sprejemati vanj le učeno-znanstveno pisane slovenske razprave. Poleg tega pa „Matica“ nikakor ne misli zanemarjati prekornega leposlovja. Izdavalca bode posebno zabavno knjižnico, v kateri se bodo objavljali izvorni in na slovenski jezik preloženi leposlovni spisi, in začela je to knjižnico letos s Turgenjevljimi „Lovčevimi zapiski“. Samo ob sebi se razumeva, da prinaša letopis, kakor doslej, poročilo o matičnem delovanju in imenik udov „Matice Slovenske“. Odbor se nadja, da bodo gosp. matiçarji s to izpremembo zadovoljni in da nahajajo v letošnjem letopisu, obsezajočem 28 tiskanih pol, zadosti njim ugajajočega gradiva.

Tudi za l. 1844. se je odbor že za spise pobrinil, ter je doslej sklenil izdati: a) Turgenjevljeve „Lovčeve zapiske“, II. del, b) letopis, c) Glovackijevo „Floro slovenskih dežel“, ako gosp. pisatelj drugo polovico svojega rokopisa kmalu pošlje.

Lanski veliki zbor „Matice Slovenske“ je bil sklenil društvo „Narodni dom“ prositi, da izpremeni svoja pravila toliko, da bi sedel v upravnem odboru tega društva tudi zastopnik „Matice Slovenske“. Društvo „Narodni dom“ je tej želji ustreglo, vsled česar je matičin odbor v svoji seji dne 4. aprila t. l. izvolil mojo malenkost za stalnega zastopnika „Matice Slovenske“ v upravnem odboru „Narodnega doma“.

Na priporočilo g. Jana Lega, uradnika Musea krajevstva Českega v Pragi, daroval je visokorodni gosp. Jan grof Harrach „Matici Slovenski“ „biblioteko novočeske poezije“, obsejajočo 83 krasno vezanih zvezkov; svojemu darilu pa priložil pismo, v katerem javi svojo največjo naklonjenost narodu slovenskemu ter pravi, da je izbral „z básnického písemnictva (českeho) veškera najlipší díla“. (To pismo in darovane knjige našete najdete, gospôda, v letošnjem letopisu.)

Nemila smrt nam je to leto marsikaterega matiçarjev odtegnila. Imena vseh to leto umrlih matiçarjev mi niso znana; omeniti si dovoljujem le nekatere odličnjake: gosp. Jurij Grabrijan, dekan v Vipavi in dolgoletni odbornik „Matice Slovenske“, je umrl 22. junija 1882; gosp. šolski nadzornik J. Šolar, umrl 22. februarja 1883; gosp. dr. Štef. Kočevar, dr. Rapoc, notar v Šoštanji, gosp. prof. Iv. Macun, pesnik in Matičin ustanovnik Hašnik, dekan in pisatelj Novak, prošt Sorčič, Fr. Remec, slov. pisatelj itd. — Bodi vsem tem zemljica lahka in ohranjen blag spomin!

Dne 15. novembra l. l. je umrl v Zagrebu dr. Gjuro Daničič, slavni pisatelj in urednik „Rječnika hrvatskoga ili srbskoga“. Njegovega pogreba se je udeležil kot zastopnik „Matice Slovenke“ g. odbornik prof. Vodusek. — Na Miklošičevi slavnosti v Ljutomeru dne 2. septembra t. l. zastopala sta „Matico“ odbornika gg. Šuklje in Praprotnik. — Ob času otvorjenja českega narodnega gledališča v Pragi zastopal je tudi „Matico“ gosp. odbornik prof. Pleteršnik, katerega je poslalo dramatično društvo tjakaj kot svojega zastopnika. Ob drugih priložnostih izraževala je „Matica Slovenska“ svoje sočutje ali pismeno ali telegrafično.

Delovanje dosedanjega gosp. tajnika ni bilo toliko uspešno, kakor je odbor pričakoval; zatorej je odbor v svoji seji dne 19. novembra t. l. sklenil dosedanjemu gospodu tajniku službo odpovedati ter drugega tajnika najeti.

Slavna gospoda! To je v glavnih potezah vse, kar bi Vam imel o delovanju „Matice Slovenske“ v tem letu poročati. Iz tega blagovolite razvideti, da je bil napredek „Matice Slovenske“ nje odboru ves čas na srci, da je odbor delal, kolikor je mogel in znal. Ravno ta skrb za „Matičin“ napredek je tudi povod, da stopa danes odbor pred Vas z nasvetom o nekaterih izpremembah društvenih pravil. O teh nasvetih imate priložnost pri 7. in 8. točki svojo sodbo izreči.

Prosim vas, slavna gospôda, da blagovolite to moje poročilo na znanje vzeti.“

(Dalje prihodnjič.)

Naši dopisi.

Z Dunaja 11. dec. — Politično življenje tukajšnje začelo se je zopet zbirati v državnem zboru. — Tam se tedaj plete vse deloma v javnih zborih, deloma v odsekih in poglavitno pa v klubih. Zato so dogodbe v zbornici večega pomena in ne dvomim, da bom vstregel marsikom izmed bralcev „Novic“, ako nekoliko na drobno popišem sedanje razmere v državnem zboru.

Začenjam pri vladi. O tej ne bo treba obširnejšega popisavanja, ker ministri so stari in program imajo stari pa tudi način postopanja stari; sme se tedaj na kratko reči: da se vlada drži svojih dosedanjih načel in potov.

Sploh se zoper vlado zborniška desnica pritožuje, da je gledé narodne enakopravnosti izrekoma v severnih deželah na Moravskem in Šleskem, v južnih deželah pa na Štajarskem, Primorskem, izrekoma pa na Koroškem mnogo premalo, deloma prav nič ni storila. — Da se

te zamude popravijo, morala bo biti skrb, nujna skrb večine državnega zbora.

Gledé gospodarskih vprašanj priznati se mora sedanji vladi, da je uže mnogo koristnega storila, pa tudi to, da se sme pričakovati, da se bode vlada tudi v prihodnje držala svojih dobrih gospodarskih načel.

Preidem k strankam in začnem z nemško-ustavaško manjino. — Razmera večine in manjine pokazala se je do zdaj pri dvakratnem glasovanju: prvo glasovanje pokazalo je desnici večino 17 glasov, drugo današnje glasovanje pa je pokazalo za desnico večino 31 glasov in to pri čisto strankarskem vprašanju: „je li naj se prične razgovor o odgovoru ministerskega predsednika grofa Taaffe-a na interpelacijo poslanca Wiesenburga.“ — To priča, da „združeni levičarji“ v novi zbornici gledé števila niso postali močnejši, kakor pa se tudi ni bati, da bi postali nevarnejši po svojih programih. — V „združeni levici“ še zmiraj ni one edinosti v načelih, katera bi bila neobhodna za „močno“ stranko. V boji so si tam zmiraj še zmernejši véliki posestniki in fabrikanti, katera se po pravici sme imenovati konservativni del leve, dalje brezobzirni zagovorniki veliko-nemških narodnih načel, in pa tretja najmodrejša, med prvo in drugo plavajoča stranka, katera nima družega programa, kakor odstraniti sedanjo vlado, vsesti se na njeno mesto in si sploh zopet pridobiti sladkosti večine in vladanja. Ta del leve s Clumeckyem na čelu nasprotuje sicer sedanji vladi z vsemi mogočimi in nemogočimi sredstvi, naslanja se deloma bolj na eni, deloma bolj na drugi del svoje stranke, pa varuje si tudi potrebno zvezo s Coroninijevim klubom, toda pri vsem tem varujejo se kolovodje tega dela leve skrbno vsakega koraka, kateri bi jih storil nemogoče — na vzgor — za prilično prihodnje vladanje.

Rekel sem, da so vsej levici dobra vsaka sredstva v boju zoper sedanjo vlado. Omeniti hočem pri tej priliki tudi izstopa (streika) levičarjev iz državnega zbora, o katerem se je zadnji čas mnogo govorilo in pisalo.

Po mojem prepričanju ni dvomiti, da se bodo levičarji kujali na mnoge načine, kakor so to pokazali deloma vlani z izstopom iz pravnega odseka, tu in tam tudi s pasiviteto v davkarskem odseku, in letos zopet v budgetnem odseku, da bi pa levičarji v resnici zapustili državni zbor, to pa se meni zdi neverjetno. Ako pa bi se to zgodilo, prepričan sem, da bi bilo to v veliko škodo levičarjev samih.

O Coroninijevem klubu ni omeniti pomenljivega, k večemu to, da po vsem, kar se zdaj kaže, ravno predsednik klubov, grof Coronini, sam kot deželni glavar goriški ne bode pomenljivo segal v delovanje klubovo, da bode tedaj morebiti drug poslanec moral prevzeti dejansko vodstvo tega kluba.

O klubih desnice omeniti moram danes, da ne postanem preobširen, le na kratko. Klub središčini in pa klub desnega središča sta ostala nespremenjena in sme se reči, da, akoravno imata mnogo opravičenih želj in pritožeb, vendar kažeta največjo organično mirnost. — Bolj živo se giblje v klubu gališkem in še bolj v klubu českem. V prvem videti je močno gibanje zaradi važnih gospodarskih vprašanj izrekoma zaradi decentralizacije železnic, tudi sprejem rabinarja dr. Blocha ni se vršil brez zaprek. — V českem klubu pa izbudila je izvolitev Mladočeha dr. Ed. Gregrja veliko razburjenost, klub ni hotel Gregrja v svojo sredo in to izrekoma zato ne, ker je ravno Gregr česki klub pri svoji kandidaturi zmiraj in dosledno zasramoval in ga imenoval galejo itd. Upam, da se bode tudi ta razburjenost prav kmalu podelila, ker ena vez mora vezati vse ude vsakega kluba, to je disciplina, ako pa poslanec, kakor Mladočeh Gregr, uže naprej trdi, da se disciplini ne bode